

เทศน์อบรมพระ ณ วัดป่าบ้านตาด
เมื่อวันที่ ๒๑ มิถุนายน พุทธศักราช ๒๕๒๖

ปฏิปทาของนักปราชญ์

พระพุทธเจ้าก็ดี พระสาวกของพระพุทธเจ้าก็ดี พระที่ให้นามว่าภิกษุบริษัทก็ดี ซึ่งแยกจากกันกับที่ว่าพระสาวกที่ได้เป็นสรณะของพวกเราทั้งหลาย เรื่อยมาจนกระทั่งปัจจุบันนี้ ไม่ใช่ผู้ลืมนเนื้อลืมนตัว ไม่ใช่ผู้เหลือเฟือ ไม่ใช่ผู้ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม พื้นฐานของท่านมักจะเป็นอยู่ด้วยความฝืดเคืองตามสายตาของโลก แต่เป็นความสมบูรณ์และความพอดีบพอดดีสำหรับธรรม เราจะเห็นได้จากการดำเนินของท่าน เช่น ท่านสั่งสอนสาวกให้ไปอยู่ สถานที่ท่านทรงสั่งสอนให้ไปอยู่เหล่านั้นไม่ใช่สถานที่เหลือเฟือฟุ้งเฟ้อ เกิดการลืมนเนื้อลืมนตัวฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม แต่เป็นสถานที่ตรงกันข้ามทั้งนั้น

พระสาวกที่ออกมาจากพระพุทธเจ้าก็ชาติชั้นวรรณะต่างกัน พระพุทธเจ้าเองเราก็ทราบแล้วว่าพระองค์เป็นกษัตริย์ พระสาวกที่เป็นกษัตริย์ก็มี เป็นเศรษฐีภุมมพี เป็นเสนาบดี จนกระทั่งถึงชั้นคนธรรมดา ท่านเหล่านี้เวลาออกมาจากสกุลแล้วเปลี่ยนแปลงทั้งความเป็นอยู่ เปลี่ยนแปลงทั้งความรู้ความเห็น เปลี่ยนแปลงทั้งความประพฤติ การขบการฉันการใช้สอย การอยู่ในที่ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงไปหมดจากสกุลของท่าน หรือจากความเป็นฆราวาสซึ่งมีฐานะต่าง ๆ กัน เข้าสู่กรอบแห่งธรรมของพระพุทธเจ้า คือความมักน้อย ความสันโดษ คำว่ามักน้อย จะมีมากเท่าไรก็ยินดีแต่น้อยเท่านั้น สันโดษ รongลงมา ยินดีเฉพาะสิ่งที่เกิดที่มี ไม่เสาะไม่แสวงไม่ยุ่งเหยิงวุ่นวายกับสิ่งที่ไม่เกิดไม่มี ชอบวิเวกสงัด ไม่พลุกพล่านวุ่นวายกับรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ที่เป็นไปเพื่อการสั่งสมกิเลส แต่ชอบสัมผัสสัมพันธ์กับรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส ที่เป็นไปเพื่อการส่งเสริมอรรถธรรม

รูปก็ตันไม้ภูเขา ดูแล้วชื่นตาชื่นใจ ไม่ใช่เป็นสิ่งที่จะพอกพูนกิเลสขึ้นมา แต่เป็นสิ่งที่ทำให้เกิดความรื่นเริงในธรรมทั้งหลาย เพราะป่าเขานั้นเต็มไปด้วยสิ่งที่น่ากลัว สัตว์ร้ายต่าง ๆ ชอบมีอยู่ในป่าในเขาเช่นนั้น เสียงก็เสียงนกเสียงกา ยิ่งกว่านั้นก็เสียงสัตว์ร้าย ผู้มุ่งธรรมอยู่แล้วเสียงสัตว์ร้ายก็กลายเป็นธรรมขึ้นมาได้ เช่น เสียงเสื่อร้องครางหรือกระหึ่ม เสียงสัตว์ที่เป็นภัยก็กลายเป็นธรรมได้ ด้วยการพิจารณาด้วยความเป็นธรรม มีสติปัญญาไตร่ตรองเสียงทั้งหลายเหล่านั้นให้เกิดโอชารสขึ้นมาจากในจิตใจ ความกล้าหาญก็ปรากฏขึ้น ความเห็นภัยในสิ่งทั้งหลายซึ่งเคยเห็นภัยแบบโลก ๆ ก็กลายมาเห็นภัยในด้านธรรมะขึ้นมา จึงเป็นเรื่องพอกพูนธรรมขึ้นภายในจิตใจ เพราะ

รูป เพราะเสียง กลิ่นอายอะไรก็พิจารณาเข้ามาเป็นอรรถเป็นธรรม สิ่งเกี่ยวข้องทั้งหลาย
เลยกลายเป็นธรรมไปหมด เพราะจิตใจมุ่งต่ออรรถต่อธรรมเป็นพื้นฐานอยู่แล้ว

ทางดำเนินของพระพุทธเจ้าก่อนที่จะเป็นศาสดา ก็ทรงดำเนินเช่นเดียวกับที่ทรง
สั่งสอนสาวกให้ปฏิบัติตาม การเสด็จออกไม่ใช่เสด็จออกสู่บ้านนั้นเมืองนี้เพื่อความรื่น
เริงบันเทิง เพื่อความสนุกสนานสะดวกสบาย แต่เสด็จออกเพื่ออรรถเพื่อธรรม ซึ่งจะ
ต้องได้พ้นจากความทุกข์ความทรมานทั้งหลาย ซึ่งเคยได้รับความสุขมาแต่ก่อนทั้งนั้น
ไม่ได้พูดว่าแทบทั้งนั้น ความเป็นอยู่ของกษัตริย์ในป่าในเขาหาขทานเขามาเสวยอย่าง
นั้น กับในพระราชวังของพระองค์ผิดกันอย่างไร เครื่องนุ่มห่มใช้สอยที่อยู่อาศัยเป็น
สภาพของคนอนาถาทั้งนั้น ถ้าไม่เป็นการทรมานพระองค์ก็ได้รับความลำบาก จะเป็น
การทำความสะดวกสบายให้แก่พระกายได้อย่างไร

แต่สำคัญที่พระทัยของพระพุทธเจ้า ทรงมุ่งมั่นต่อธรรมอย่างแรงกล้า จึงทุกข์
ขนาดไหนก็สู้เพื่ออรรถเพื่อธรรมโดยถ่ายเดียว จนได้ตรัสรู้ขึ้นมา ในพระประวัติก็แสดง
ไว้แล้วว่า ๖ ปี การถูกทรมานทุกข์ทรมานอยู่ถึง ๖ ปีนั้นไม่ได้เป็นทุกข์ทรมานอย่างธรรมดา
เหมือนนักโทษในเรือนจำที่เราเห็น ๆ กันอยู่นี้ นี่ข้าวก็ได้กิน ที่อยู่หลับที่นอนถึง
เวล่ำเวลาก็ได้หลับได้นอนสะดวกสบาย แม้จะไม่มีอิสระในตัว แต่ก็ไม่ได้ได้รับความ
ลำบากเหมือนพระพุทธเจ้าที่เสด็จออกทรงผนวชและบำเพ็ญอยู่ในป่าดงที่มีในตำรา
นั้น นั่นเป็นเรื่องทุกข์เรื่องลำบากอยู่ตลอดอิริยาบถทั้งสิ้น ภายในพระทัยก็ต่อสู้กับ
ข้าศึกซึ่งมีอยู่ภายในพระจิตนั้น จะมีเวลาสะดวกสบายที่ตรงไหน นี่ละปฏิบัติทาของ
พระพุทธเจ้า

การต่อสู้กับฝ่ายต่ำเพื่อธรรมฝ่ายสูงและเพื่อความหลุดพ้น อันเป็นความ
ประเสริฐหรือธรรมประเสริฐนั้น จึงต้องได้พ้นฝ่ากับสิ่งชั่วช้ำลามกซึ่งกิดขวางหรือหุ้ม
ห่อห้อมล้อมอยู่ทั้งส่วนร่างกายและจิตใจอย่างเต็มที่เต็มฐาน ควรอยู่ที่อยู่ ควรตายก็
ต้องตาย ดังพระองค์สลบ ๓ หนนั้น ถ้าไม่พินก็ตายนั่น ดูซิพระพุทธเจ้าที่เป็นศาสดา
ของพวกเราท่านสบายไหม คนสลบสบายที่ไหน ไม่พินก็ตาย เรียกว่าความทุกข์ความ
ลำบากถึงขั้นสลบ แล้วทรงได้รับความทุกข์ทรมานอยู่นั้นถึง ๖ ปี นักโทษในเรือนจำสู้ไม่
ได้เรื่องความทุกข์ก่อนที่จะได้ตรัสรู้ นี่ละความเป็นมาของศาสดาที่ว่า พุทธฺ์ สรรณํ คจฺฉา
มิ ของพวกเรา ให้ยึดไว้เป็นหลักใจ

ทางเดินเพื่อผ่านพ้นจากทุกข์ทั้งหลายเดินอย่างนี้ ไม่ใช่เดินด้วยความสะดวก
สบาย กลัวแต่ความทุกข์ความลำบากที่จะมาถูกต้องร่างกาย แต่ไม่ได้กลัวทุกข์ที่บีบคั้น
ภายในจิตใจอยู่ตลอดเวลาจับกับกำกับกำไม่ถ่วงได้เลย จึงเป็นความเห็นความรู้ความ
เข้าใจที่สวนทางกับหลักธรรมของพระพุทธเจ้าเท่านั้น สิ่งที่สวนทางกันร้อยเปอร์เซ็นต์

กับธรรมของพระพุทธเจ้าถ้าไม่ใช่กิเลสจะเป็นอะไรไป กิเลสพาผู้ใดให้ตี พาผู้ใดให้ตี ได้รับความสุขความสบาย คนมีกิเลสหนา ๆ เป็นคนเลศโลกมีไหม เราเคยเห็นไหม นอกจากคนที่สลัดปิดทั้งกิเลสออกโดยสิ้นเชิง ด้วยการต่อสู้โดยเอาชีวิตเข้าแลกและได้ชัยชนะหลุดพ้นไปได้เท่านั้นเป็นผู้ประเสริฐ

ตั้งพระพุทธเจ้าของเรา ประเสริฐด้วยการต่อสู้ ประเสริฐด้วยการชนะกิเลสให้หมอบราบภายในพระทัย ธมฺโม ปทีโป ได้กระจำงแจ่งขึ้นภายในพระจิตของพระองค์ เป็นศาสดาขึ้นมาในขณะที่กิเลสหมอบราบลงไปหมดไม่มีเหลือ ตราบใดที่กิเลสยังอยู่บนหัวใจหรืออยู่ในพระทัยของพระองค์ พระองค์ก็ไม่ได้เปล่งพระวาจาออกมาว่าเป็นศาสดา ดังที่กล่าวไว้แล้วในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรว่า สิ่งเหล่านี้ ๆ แต่ก่อนเราไม่เคยรู้ เราไม่เคยเห็น เราไม่เคยเป็น เราก็กไม่กล้าพูดว่าเรารู้เราเห็นเราเป็น แต่บัดนี้เราได้รู้ได้เห็นได้เป็นแล้ว เราจึงกล้าพูดว่าเราได้รู้ได้เห็นได้เป็นได้ละได้ชนะแล้วกับกิเลสทั้งหลาย ได้หลุดพ้นแล้วโดยสิ้นเชิง นี่เราย่อเอาคำในธัมมจักกัปปวัตตนสูตรมาแสดงเอาเฉพาะใจความนั้น ผู้ปฏิบัติทั้งหลายได้ยึดเอา ไม่ได้แปลไปตามศัพท์ตามบาลีทุกบททุกบาท แต่เอาเนื้อความซึ่งเป็นความจริงจากบาลีนั้นที่เดียวมาแสดง

นี่แหละทางเดินของพระพุทธเจ้าผู้เป็น สรรณ คัจฉามิ ของพวกเรา ที่นี้สาวกทั้งหลายก็เดินแบบลูกศิษย์มีครู ไม่ลืมหินศาสดา เดินตามรอยพระบาทไปโดยลำดับลำดับ พระองค์พาทุกข์ก็ทุกข์ พาลำบากก็ลำบาก สอนว่าอย่างไรดำเนินตามนั้น ไม่เห็นสิ่งใดที่เลิศประเสริฐยิ่งกว่าศาสนธรรมที่ประทานให้แล้ว จะยากลำบากขนาดไหนก็ดำเนินตามนั้น ที่นี้ปฏิบัติของผู้บำรุงธรรมของผู้รักษารธรรม ผู้ขุดค้ำธรรมจะให้เกิดขึ้น ต้องเป็นปฏิบัติที่อดอยากขาดแคลน เป็นปฏิบัติที่ยอมรับในเรื่องความทุกข์ในการต่อสู้ทั้งหลาย

ความไม่ยอมรับในความทุกข์ความลำบากบ้างเลย แต่จะเอาความวิเศษเลิศโลกขึ้นมาขึ้นมานั้นไม่มีทาง นอกจากถูกหลอกจากกิเลสซึ่งเป็นตัวเลวทราม โดยเสกสรรปั้นยอดตนเองหรือหลอกหลวงสัตว์โลกว่าจะดีจะประเสริฐเท่านั้น ด้วยเหตุนี้ผู้ปฏิบัติแม้สมัยปัจจุบันนี้ ท่านผู้ปรากฏชื่อลือนามดังเราทั้งหลายได้กราบไหว้บูชาเรื่อยมา เฉพาะอย่างยิ่งอย่างท่านอาจารย์เสาร์ ท่านอาจารย์มั่น หรือหลวงปู่ขาว เหล่านี้เป็นต้น ปฏิบัติของท่านเฉียบขาดสมกับว่า พุทฺธ ธมฺม สรรณ คัจฉามิ อยู่ในหัวใจท่านอย่างแท้จริง การดำเนินทุกแห่งทุกมุมเป็นแบบเป็นฉบับ เป็นสิ่งที่กิเลสขยะเขยงและหมอบราบไปโดยลำดับลำดับ ไม่เป็นปฏิบัติที่กิเลสหัวเราะเยาะเหมือนอย่างพวกเราทั้งหลายดำเนินอยู่นี้มันเป็นปฏิบัติที่กิเลสทั้งหลายหัวเราะนะ อย่าเข้าใจว่าเคร่งครัด อย่าเข้าใจว่าตนปฏิบัติดี กิเลสจะหมอบราบ นอกจากกิเลสหัวเราะเท่านั้น

พยายามทำให้เห็นอกแลเห็นใจ เราจะทราบเรื่องแง่อนและกลมาษาของกิเลสว่า แหลมคมนาตโหนจะทราบไปโดยลำดับ ถ้าหากปฏิบัติที่กิเลสตกแต่งให้แล้วก็คือ ปฏิบัติของกิเลสนั้นแล มันจะผลิตแต่ความสำคัญขึ้นมาให้เรา หลอกเป็นสองชั้นสาม ชั้น ว่าเราไต่เดินจงกรม เรานั่งสมาธิเรากาวนา วันหนึ่ง ๆ ไต่เท่านี้ นั่งเท่านี้ ชั่วโมง เราฉันข้าวมือเดียว เราบิณฑบาตตามกิจวัตร ที่นี้เราไม่ทราบว่ากิเลสสวมรอยเข้าไปโดย ลำดับลำดับดา ทุกกระยะทุกก้าวทุกความเคลื่อนไหวของเรานี้ มันจึงได้แต่รางวัลของกิเลส นอนจมอยู่ในกิเลสตลอดเวลาหาทางพ้นทางต้นตัวไม่ได้

เพราะปฏิบัตินี้เป็นเรื่องของกิเลสโดยที่เราไม่รู้สึกรู้หา เพราะเรียนวิชาไม่ทันมัน กล มาษาไม่ทันมัน หลักวิชาเรามีสติปัญญาเป็นต้นไม่ทันกลมาษาของกิเลส แล้วจะไปรู้ ความแหลมคมนาของกิเลส จะหลบหลีกปลีกตัวและต่อสู้กิเลสให้พ่ายแพ้หรือให้หมอบ ราบไปไต่ยังง ไต่ควรนำไปคิดให้มากนักปฏิบัติ ปฏิบัติที่ดำเนินอยู่อย่างนี้เป็นอยู่อย่าง นี้ มันจะไม่ได้เรื่องหรือไม่ได้เรื่อง เพราะเป็นปฏิบัติของหมูชั้นเชิงคือเหลือเฟือ ไม่ ว่าการอยู่การกินการใ้การสอยการหลบการนอน ทุกสิ่งทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับพระ ปฏิบัติ เป็นสิ่งที่เหลือเฟือ เป็นสิ่งที่ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิมลืมนื้อลืมนตัวไปเสียหมด นี้คือ ปฏิบัติจะขึ้นเชิงเหมือนหมู ไม่ใช่ปฏิบัติจะสับจะฟันกิเลสให้แหลกแตกกระจาย ไปจากหัวใจเลย

ครูบาอาจารย์องค์ใดที่มานะนำสั่งสอนพวกเราจนได้เป็นคติตัวอย่างมาทุกวันนี้ ถ้าท่านทั้งหลายไม่ทราบก็ได้เล่าให้ฟังเรื่อยมาดังที่เคยเล่านี้แล เล่ามาเพื่ออะไรถ้าไม่ เพื่อเป็นคติ คือเป็นปฏิบัติที่กิเลสหมอบราบ เป็นปฏิบัติที่กิเลสขะแขง เป็น ปฏิบัติที่กิเลสกลัว ไม่ใช่เป็นปฏิบัติที่กิเลสหัวเราะดังที่เราทั้งหลายปฏิบัติ โดยสำคัญ ตนว่าเคร่งว่าครัดอยู่เวลานี้ นี้แลคือปฏิบัติที่กิเลสหัวเราะ

อยู่หลายองค์มากเข้า ๆ มันเลอะ ๆ เทอะ ๆ เหลว ๆ ไหล ๆ จนร่องรอยที่พา ดำเนินมาจะไม่เหลือแล้ว ค่อยกลืนไป ๆ องค์ไหนมากก็กลืนไป องค์ไหนมากก็เหยียบ ย่ำลงไป เก่าเหยียบย่ำแบบหนึ่ง ใหม่เหยียบย่ำแบบหนึ่ง เหยียบย่ำกันอยู่เรื่อย ๆ หา ทางพ้นไม่ได้ ผู้แนะนำสั่งสอนก็หมดกำลังใจไปโดยลำดับลำดับดา เพราะผลปรากฏขึ้นมา แต่เรื่องดังที่กล่าวมาเหล่านี้ ผู้สอนก็คนทำไม่จะไม่รู้เรื่องผิดถูกดีชั่วผลได้ผลเสีย

ถ้าจะมานอนจมแบบประมาทอยู่นี้ให้พากันไปนะ อย่าอยู่ให้หนักวัดและให้หนัก ใจ เก่ง ๆ ก้าง ๆ เฟ้น ๆ ฟ่าน ๆ ยั่ว ๆ เยี้ย ๆ ทางจงกรมไม่มอง หัวใจไม่มอง มอง แต่เรื่องกิเลสมันร้อยรัดเอา จมูกโหน ๆ สอดแต่จมูกให้กิเลสร้อยรัดอยู่ทั้งวันทั้งคืน ไม่ ว่าทางตาทางหูทางจมูกทางลิ้นทางกายและทางใจ มีแต่สอดดออกไปให้กิเลสร้อยรัด ๆ อยู่ทั้งวันทั้งคืน นี้เหอรรคผลนิพพานของผู้ปฏิบัติ ทำกันแบบนี้ละเหอ

ถ้าไม่ต้องการเป็นควายให้กิเลสร้อยจุมูกก็สอนหมดแล้ว อะไรก็สอนหมดแล้ว ทุกแง่ทุกมุม หมดภูมิในการสั่งสอนหมู่เพื่อน ไม่มีปิดบังลึกลับ ไม่ได้สอนด้วยความโอ้อวด แต่สอนด้วยความจริง สอนอย่างเปิดเผย ทั้งเหตุก็สอนให้เต็มภูมิ ผลได้ปรากฏ มากน้อยตามความโง่ของตนขนาดใดก็เปิดให้เต็มภูมิ ทำไมจึงไม่ถึงใจผู้มาฟังทั้งหลาย ยิ่งกว่ากิเลสที่ฝังใจอยู่ทุกวันนี้ เตี้ยวันนี้มันถึงใจกับกิเลสไม่ได้ถึงใจกับธรรม ไม่ได้ถึงใจกับโอวาทของครูของอาจารย์ พุทธิ ธมฺมํ สรณํ คจฺฉามิ สักแต่ว่าชื่อ สักแต่ว่านาม สักแต่ว่าระลึก ไม่ได้ถึงใจเหมือนกิเลสอาสวะทั้งหลาย สรณํ คจฺฉามิ อยู่โดยหลักธรรมชาติของหัวใจที่ติดแนบกับกิเลส ไม่ยอมพินตัว ไม่ยอมมีสติที่จะสลัดปิดมันนั้นเลย นั่นแลเป็นสิ่งที่ถึงใจของนักปฏิบัติเรา

เฉพาะอย่างยิ่งวัดป่าบ้านตาด ท่านทั้งหลายคิดอย่างไรทุกวันนี้ อะไรที่แสดงธรรมแล้วมันเด่น ๆ อะไรที่จะแสดงกิเลสไม่ค่อยปรากฏ แล้วมรรคผลนิพพานจะเกิดขึ้นเพราะการแสดงกิเลสหรือเพราะการแสดงธรรม เวลานี้มีแต่การแสดงธรรมเป็นส่วนมาก ความแสดงกิเลสไม่ค่อยมี มีแต่การเหยียบย่ำทำลายธรรมลงโดยไม่รู้รู้สึกตัว หรือรู้สึกก็ไม่อาจทราบได้แหละ มากกว่าที่จะเหยียบย่ำทำลายกิเลสลงด้วยการประพฤติปฏิบัติของตนเอง มันลึมเนื้อลึมตัว เพราะไม่เคยล่ำปากล่ำบนเหมือนครูอาจารย์ทั้งหลายที่ท่านพาดำเนินมา ท่านกระเสือกกระสนดินลุ่มดินตายกลัวจะไม่พ้นจากทุกข์ ด้วยปฏิบัติวิธีการต่าง ๆ พยายามเต็มสติกำลังความสามารถ เหล่านี้ได้นำมาแสดงให้หมู่เพื่อนฟังหมดไม่เคยปิดบังลึกลับ

ธรรมชอบเกิดขึ้นในสถานที่อดอยากขาดแคลนแร้นแค้นกันดาร แต่กิเลสชอบเกิดในสถานที่เหลือเฟือ ที่ลึมเนื้อลึมตัว ฟุ้งเฟ้อเห่อเหิม นี่กิเลสเกิดจากอาการอย่างนี้ เราจะแก้กิเลสเราก็ต้องแก้อาการเหล่านี้ ถ้าไม่แก้อาการเหล่านี้ก็ไม่พ้นที่จะแบกหามกิเลสสั่งสมกิเลส เป็นคลังกิเลสขึ้นภายในกายวาจาใจของตนเอง ทุก ๆ อาการที่เคลื่อนไหวจากในออกมาถึงข้างนอก ล้วนแล้วแต่เป็นอาการที่น้อมรับ ๆ กิเลสทั้งมวล การน้อมรับกิเลสกับการเข้าแบกหามกองทุกข์ก็เป็นอันเดียวกัน เกี่ยวโยงถึงกัน อยู่นี้แยกกันไม่ออก การยอมรับธรรมกับการสลัดปิดทั้งกิเลสก็เช่นเดียวกัน ธรรมของพระพุทธเจ้าเป็นโมฆะเมื่อไร แล้วยังจะมาชินชานกลายเป็นเรื่องหน้าด้านไป ถ้าไม่ใช่กิเลสพาให้ด้าน เมื่อไรจะรู้เนื้อรู้ตัว

การประพฤติปฏิบัติตน สมาธิก็อยู่กับเรา อยู่กับการฝึกฝนอบรม สมาธิเกิดขึ้นได้เพราะอะไร ท่านก็สอนไว้หมดในบรรดาวิธีที่จะให้เกิดสมาธิคือสมถธรรม ได้แก่ ความสงบภายในใจเป็นภาคพื้น ก่อนที่ปัญญาจะก้าวออกเดินตามหลักธรรมที่ท่านเรียงไว้โดยลำดับลำดับ นิ่งภาวนาก็ดี เดินจงกรมก็ดี ถ้าไม่มีสตินั่งจนกันแตกก็ตามเถอะ

นะ มันด้านก็ตามก็ไม่ผิดอะไรกับกันลึง แต่กิเลสจะไม่ลือกปอกเปลือกสักนิดหนึ่ง จิตไปก็ทวีปก็ไม่รู้ ถ้ามีสติมันเคลื่อนไปไหนรู้ ๆ เพราะความจดจ่อต่อเนื่องกันอยู่ตลอดเวลา ทั้งตั้งใจรักษาจิต ตั้งใจทำหน้าที่จิตตภาวนานี้เท่านั้น

เสียดายอะไรความคิดความปรุงทางโลกทางสงสาร เกี่ยวกับเรื่องรูป เสียง กลิ่น รส เครื่องสัมผัส เรื่องได้เรื่องเสียอันเป็นอดีตารมณฺ์ เราเคยคิดมาทำอะไรแล้วเกิดผลเกิดประโยชน์อะไร นอกจากกวนจิตใจให้ชอกช้ำขุ่นมัวและได้รับความทุกข์ไปโดยลำดับลำดับเรื่อยมาจนกระทั่งถึงบัดนี้ ไม่เห็นผลดีอันใดปรากฏขึ้นเป็นเครื่องสนองตอบแทนพอที่จะให้ความเสียดายกับความคิดเหล่านี้เลย จะปล่อยความคิดเหล่านั้นเข้ามาสู่วงงานแห่งการปฏิบัติของตนในวงปัจจุบันกับคำภาวนาเท่านั้น ทำไมทำไมไม่ได้ฝึกปฏิบัติ พระธุดงค์กรรมฐานแท้ ๆ นักปฏิบัติตั้งหน้าตั้งตาเข้าสู่แนวรบแท้ ๆ ทำไมจึงยืนด้ามดาบให้เขาฟันหัวเอามีเหรอย นี้มีแต่ยืนแบบนั้นให้กิเลสฟันเอา ๆ

กำหนดธรรมบทใดก็ให้เป็นธรรมบทนั้น ให้มีความจริงจั่งต้องงานของตน ฝึกหัดนิสัยให้จริงจั่งอย่าเหลวไหลละหละ คนไม่มีหลักใจย่อมหาหลักธรรมไม่ได้ เหลวไหลละหละกับเหลวไหลมันเป็นอันเดียวกัน สิ่งเหล่านี้มีประจำหัวใจของโลก ผู้ครองธรรมควรที่จะแก้ไขเพื่อความมีหลักมีเกณฑ์มีสัตย์มีจริงต่อตัวเอง เราฝึกเราไม่ได้เราจะไปฝึกใคร ใครดีจะยิ่งกว่าเราดี พระพุทธเจ้าเลิศก่อนจึงสั่งสอนโลก สาวกทั้งหลายเลิศก่อนถึงสอนโลก สอนได้ง่ายสอนได้สะดวกสบาย สอนไม่อัดไม่อั้น เพราะรู้แล้วค่อยสอน ไม่ใช่สอนแบบตันเดา รู้แบบตันเดา รู้จริงเห็นจริงสอนจริงทุกสิ่งทุกอย่าง นี่ก็ตั้งใจสอนตนทำไมจะสอนไม่ได้ อุบายวิธีการต่าง ๆ ครูอาจารย์แนะนำสั่งสอนไม่มีปิดบังลับ ไม่มีที่น่าสงสัย นอกจากการปฏิบัติของตนเองมันไม่เอาไหนเท่านั้นถึงไม่ได้เรื่อง นั่งภาวนาก็ปีก็เดือนมาแล้วผลปรากฏอย่างไร ไม่สะดุดใจบ้างเหรอย

ถ้าแม้สมาธิความสงบก็ไม่เกิดแล้ว แสดงว่าเลวมากนักปฏิบัติเรา การฝึกจิตเพื่อความสงบด้วยความตั้งใจนี้แน่ใจว่าจะผ่านความฝึกการทรมาน ด้วยความมีสติด้วยความจดจ่อต่อเนื่องกันนี้ไม่ได้เลย จะต้องหยั่งเข้าสู่ความสงบให้เห็นทันตาทีเดียว เอ้า จิตจะโผนขนาดไหนการฝึกการทรมานต้องโผนขนาดเดียวกัน มันดันถึงขนาดจะเอาเราให้ตาย เราก็อัดมันจนเอาให้มันตายเหมือนกัน ทำไมจะต่อสู้กันไม่ได้ ธรรมเป็นสิ่งที่เหนือกิเลสอยู่แล้วโดยธรรมชาติ เมื่อนำมาใช้ทำไมจะไม่เหนือ นอกจากเราจะยืนด้ามดาบให้กิเลสฟันเอาเสียเท่านั้น ธรรมพระพุทธเจ้าท่านไม่ได้บอกให้ยืนด้ามดาบให้กิเลสฟัน บอกให้ฟันกิเลสต่างหาก คนฟันกิเลสจะจับปลายดาบฟันได้เหรอย ก็ต้องจับด้ามฟัน นั้น

พูดมาสอนมาจนอกจะแตกแล้วยังไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร เหมือนอยู่คนละทวีป คำว่าสมาธิก็ดี ปัญญาก็ดี วิมุตติหลุดพ้นก็ดี มันติดหัวใจอยู่เฉพาะกิเลสเท่านั้น ธรรมะ ไม่มีทางที่จะเข้ามาเกี่ยวข้องได้เลย ธรรมะไม่ใช่วิสัยของพระของผู้ปฏิบัติอย่างนั้นก็ เป็นอีกทำนองหนึ่ง แต่นี้ไม่ใช่อย่างนั้น จิตเป็นภาชนะได้ทั้งกิเลสทั้งธรรม สัจธรรมอยู่ด้วยกัน ทุกข์ไม่ว่าทุกข์ทางใจทุกข์ทางกายก็อยู่ในกายในใจอันนี้ สมุทัยอยู่ที่ใจ มีกามตัณหา ภวตัณหา วิภวตัณหา เป็นต้น ก็เกิดขึ้นที่ใจ

มรรคจะเกิดขึ้นทวีปไหน มรรคได้แก่อะไร ท่านก็แสดงไว้แล้ว ๘ อากาโร สัมมาทิฏฐิ สัมมาสังกัปปो คือปัญญา สัมมากัมมันตะ การงานชอบ คือการงานเช่นไร เดินจงกรมปล่อยใจให้ออกนอกทวีปโน้น นั่งสมาธิก็ปล่อยใจให้ออกนอกทวีปโน้น อย่างนั้น เป็น สัมมากัมมันตะ ได้อย่างไร การงานชอบ นั่งสมาธิอย่างไรจึงชอบ จึงเป็นไปเพื่อความสงบเย็นใจก็นั่งแบบนั้นซิ นั่งแบบมีสติท่านเรียกว่าการงานชอบ ตั้งสติไว้ชอบ

พูดเรื่องอะไรก็เป็นอรรถเป็นธรรม เป็นเหตุเป็นผลที่เป็นคติตัวอย่างแก่กันและกัน เป็นเครื่องรื่นเริง ไม่ใช่พูดเพื่อสั่งสมกิเลส หรือทำความกระทบกระเทือนให้แก่ผู้ฟังทั้งหลาย นี้เรียกว่า สัมมาวาจา ในหลักธรรมท่านกล่าว สัมมาวาจา นี้ไว้ใน สัลเลขธรรม นี้ก็เคยอธิบายให้ฟังแล้ว

นั่นละพระครั้งพุทธกาลท่านพูดกันท่านคุยกัน คุยถึงเรื่องความมักน้อย ความสันโดษ ความวิเวกสงบ สถานที่นั้นที่นี้วิเวกสงบ ความไม่คลุกคลีตีโมงซึ่งกันและกัน ปลีกตัวออกเป็นบุคคลผู้เดียว มีความเพียรเต็มเม็ดเต็มหน่วยอยู่กับตน คีลกีระมัดระวังรักษาอย่างเข้มงวดกวาดขันยิ่งกว่าชีวิตจิตใจ สมาธิก็เอาจริงเอาจัง พูดถึงเรื่องสมาธิให้เป็นความรื่นเริงซึ่งกันและกัน จิตใครมีความสงบร่มเย็นอย่างไรก็มาเล่าสู่กันฟังเป็นการสนทนากัน ให้เป็นกำลังใจจากการได้ยินได้ฟัง พูดถึงเรื่องปัญญา ใครรู้มาก รุ้่น้อย ใครมีความฉลาดแหลมคมในการต่อสู้กิเลสประเภทต่าง ๆ ได้มากน้อยเพียงไรก็เล่าสู่กันฟัง จนถึงขั้นวิมุตติหลุดพ้น นี้ สัลเลขธรรม

พระครั้งพุทธกาลท่านพูดท่านคุยกันอย่างนั้น ท่านไม่ได้คุยถึงการบ้านการเมือง การได้การเสีย ความรื่นเริงบันเทิง การซื้อขายอะไรต่าง ๆ ท่านไม่พูด เพราะนั่นเป็นเรื่องของโลก เรื่องของธรรมมีแต่การแก้สิ่งไม่ดีทั้งหลาย ชะล้างสิ่งไม่ดีทั้งหลายให้ออก เวลาพูดก็พูดเพื่อความสะอาดไม่ได้พูดเพื่อความสั่งสม นี่เป็น สัมมาวาจา ของท่าน

สัมมาวาจา ๘ เพียรชอบ ท่านก็บอกไว้แล้วใน ปธาน ความเพียร ๘ ก็บอก ในสติปัฏฐาน ๘ ก็บอก สถานที่ทำงานซึ่งล้วนแล้วแต่เป็นความเพียรชอบทั้งนั้น ถ้าจิตและสติได้ตั้งอยู่ในธรรมที่กล่าวเหล่านี้เป็นความเพียรชอบด้วยกัน สัมมาสติ ก็เหมือนกัน

ตั้งลงในองค์สติปัญญา ๔ อะไรที่เป็นความเหมาะสมกับจริตจิตใจของตนในขณะนั้น ๆ แล้ว สัมมาสมาธิ ก็เป็นสมาธิชอบขึ้นมา เป็นความแน่นหนามั่นคงภายในจิตใจ นี่ก็คือ มรรค ไปอยู่ที่วิปัสสนา ถ้าไม่อยู่ในใจไม่ผลิขึ้นในใจได้พระพุทธเจ้าสอนลงนี้ทำไม ไม่ได้สอนว่าให้ผลิตวิปัสสนาโลกโน้นโลกนี้ บอกลงในจุดเดียวจึงครบบริบูรณ์ นี่ที่กล่าวมาแล้วเรียกว่า มรรคปฏิบัติ เครื่องดำเนิน เครื่องปราบปราม เครื่องสังหารกิเลสอันเป็น ตัวยักษ์ได้แก่สมุทัย ซึ่งมีอยู่ในจิตดวงเดียวกันนี้ นิโรธคือความดับทุกข์ เพราะสมุทัย หมอบราบหรือเรียบราบไปหมดแล้ว ทุกข์ที่จะเกิดขึ้นเพราะอำนาจสมุทัยผลิดก็หมดไปเอง

ทำไมพวกเรานำธรรมะเหล่านี้มาปฏิบัติจึงไม่เป็นทุกข์เป็นยาอะไรเลย ไม่มีน้ำยากลายเป็นโมฆะไปหมด เหลือแต่ชื่อแต่นามกรรมฐาน เกิดประโยชน์อะไรกับชื่อกับนาม จะตั้งให้เลยจรวดดาวเทียมเลยอวกาศก็ตั้งได้..ชื่อ เกิดประโยชน์อะไร ถ้าเจ้าของไม่ทำประโยชน์ให้เกิดขึ้นประจักษ์กับใจของตนเองแล้วไม่มีอะไรดีทั้งนั้นแหละ ไอ้ชื่อไอนามก็ตั้งไว้ตามสมมุตินิยามนั้น กรรมฐาน ๆ ก็เหมือนกัน

ปัญญาก็ได้อธิบายให้ฟังแล้วไม่รู้กี่ครั้งกี่หน ถึงเวลาจะควรใช้ก็ใช้ ในขั้นเริ่มแรกที่จะควรบังคับต้องบังคับ ก็ได้บอกไว้แล้ว เพราะยังไม่เห็นผลของปัญญาว่าปัญญานั้นเป็นอย่างไร ผลที่เกิดขึ้นจากปัญญาชำระนั้นเป็นอย่างไรก็ไม่ทราบ จึงไม่อยากจะสนใจก็ได้อธิบายให้ฟังหมดแล้ว การพิจารณาคลี่คลายเรื่องราวเหตุเรื่องชั้น อายตนะภายนอกภายใน อุปัชฌาย์ท่านสอน เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ นี่ สิ่งที่เป็นเครื่องหลบซ่อนของกิเลส มันหลบซ่อนอยู่ตามผม ขน เล็บ ฟัน หน้ะนั้นะ มันหลบซ่อนเป็นของสวยของงาม เป็นของจีรังถาวร พิจารณาดูซิ ความเห็นของกิเลสกับความเห็นของธรรมต่างกันไหม ท่านให้พิจารณา

บวชที่แรกอุปัชฌาย์ต้องสอนทั้งนั้น ไม่สอนไม่ได้เพราะเป็นธรรมจำเป็น เป็นงานที่จำเป็นสำหรับนักบวช ท่านจึงสอนลงที่นี้ เกสา โลมา นขา ทันตา ตโจ ทั้งอนุโลม ทั้งปฏิโลม ตลบทบทวนหลายครั้งหลายหนเพื่อให้เกิดความชำนาญ จนหยั่งทราบตามหลักความจริงของสิ่งเหล่านี้ แล้วปล่อยวางลงตามเป็นจริงของมัน และไม่ว่าแต่เพียง ๕ อาการนี้เท่านั้น หมดในร่างกายนี้ก็เป็นสภาพอันเดียวกัน เมื่อทราบแจ้งได้แง่หนึ่งแล้วก็ซึมซาบไปตลอดทั่วถึงกันหมด ภายในร่างกายของตนและของคนอื่น ย่อมปล่อยวางได้ การปล่อยวางร่างกายด้วยความรู้เท่าทันโดยทางปัญญานี้ ก็คือการปล่อยวางความยึดมั่นถือมั่นอันเป็นภาระหนักกดถ่วงจิตใจให้เกิดความทุกข์ความทรมานนั้นแล ท่านก็สอนลงที่นี้ ปัญญาพิจารณาลงที่นี้ มันจะไปไหนถ้าไม่รู้

เมื่อได้ความเข้าใจในสิ่งเหล่านี้แล้ว เรื่องความละเอียดยิ่งกว่านี้ของกิเลสและของปัญญาจะเป็นขึ้นมาเรื่อย ๆ จนกระทั่งทะลุปรุโปร่งไปหมด ปัญญาก็เหมือนไฟได้เชื้อ เชื้ออยู่ที่ไหนไฟจะลุกลามไปเรื่อย ๆ ปัญญาที่เผากิเลสก็เหมือนกัน กิเลสไม่ว่าส่วนหยาบส่วนกลางส่วนละเอียด ปัญญาคือตปธรรมเผาไปโดยลำดับลำดับตา จนกระทั่งสุดท้ายละเอียดขนาดไหนที่ฝังอยู่ภายในจิต ให้เป็นเชื้อพาให้เกิดแก่เจ็บตายอยู่ไม่หยุดไม่ถอย ก็ถูกเผาออกหมดไม่มีเหลือ เมื่อกิเลสอสาสวะประเภทต่าง ๆ ที่หุ้มห่อจิตใจได้ถูกปัญญาเป็นตปธรรมเผาเผาออกไปหมดแล้ว ยังเหลือแต่ความบริสุทธิ์ภายในจิตใจ นั่นที่ว่าพระพุทธเจ้าตรัสรู้ ตรัสรู้ในขณะที่กิเลสพังลงจากพระจิตนั่นเอง พระสาวกบรรลุธรรมถึงขั้นอรหัตตภูมิก็คือการทำลายกิเลสพังลงจากใจของท่านทั้งนั้น ด้วยปัญญาด้วยความเพียรทุกประเภท

นี่แหละปรากฏเป็น พุทธิ สรณ คจฺฉามิ ของพวกเราเป็นมาอย่างนี้ ธรรม สรณ คจฺฉามิ เกิดขึ้นด้วยวิธีการของพระพุทธเจ้าที่ทรงบำเพ็ญดังที่กล่าวมานี้ ไม่อย่างนั้นธรรมเหล่านี้ก็ไม่เกิด สงฺฆ สรณ คจฺฉามิ ที่เรากราบไหว้บูชาว่าเป็นพระสงฆ์สาวก ก็คือท่านผู้ดำเนินตามแบบฉบับของพระพุทธเจ้าที่ประทานไว้แล้วโดยถูกต้องแม่นยำ จนกระทั่งกิเลสบรรลัยไปหมดเป็น สงฺฆ สรณ คจฺฉามิ เต็มดวงขึ้นมาแต่ละองค์ ๆ รวมแล้วเรียกว่า สงฺฆ สรณ คจฺฉามิ ของพวกเราท่านดำเนินดังที่กล่าวมานี้ เราจึงควรคำนึงให้มากที่จะเป็น สรณ คจฺฉามิ ของตนเอง

พุทธิ ธรรม สงฺฆ สรณ คจฺฉามิ นั้นยึดเป็นหลายแง่ ยึดพระพุทธเจ้าเป็นหลักจิตหลักพึ่งเป็นพึ่งตาย ติดแนบสนิทกับพระพุทธเจ้าอันหนึ่ง ยึดปฏิบัติเครื่องดำเนินของพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มาดำเนินสำหรับตัวเอง เพื่อเป็นสรณะของตัวเองนี้เป็นอีกประเภทหนึ่ง อันนี้สำคัญอยู่มาก นั่นเป็นเครื่องยึดอันหนึ่งเป็นขั้น ๆ สร้างสรณะให้เต็มขึ้นภายในใจของตนเองด้วย พุทธิ สรณ คจฺฉามิ ก็ไพล่ขึ้นที่นี้เป็นพุทธะที่บริสุทธิ์เต็มดวง เช่นเดียวกับพุทธะของพระพุทธเจ้าและอรหันต์ท่าน ธรรม สรณ คจฺฉามิ ก็เป็น ธรรม ปทีโป ขึ้นในขณะเดียวกัน สงฺฆ สรณ คจฺฉามิ ก็คือตัวเราเองเป็นผู้ทรงไว้ซึ่งธรรมทั้งหลาย นี่เป็น สรณ คจฺฉามิ ของเราแล้วที่นี่ จากการประพฤติปฏิบัติและจากการน้อมพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ มาเป็นแบบฉบับเครื่องดำเนิน จนกระทั่งได้เห็นผลประจักษ์ขึ้นภายในใจของตน เป็น สรณ คจฺฉามิ ขึ้นโดยหลักธรรมชาติ ที่นี้จะกล่าวถึงพระพุทธเจ้าไม่กล่าวถึงก็เป็นหลักธรรมชาติอยู่แล้วโดยสมบูรณ์ภายในใจ นี่แลผู้ใดเห็นธรรมผู้หนึ่งเห็นเราตถาคตเห็นกันที่ตรงนี้ พระพุทธเจ้าก็พระองค์ก็ตามความจริงเป็นอันเดียวกัน ไม่มีอะไรผิดกันแม้แต่น้อยหนึ่ง

คำว่าธรรมเป็นยังงี้ก็รู้อเอง เพราะไม่มีอะไรที่จะสัมผัสสัมพันธ์ธรรมได้ยิ่งกว่าใจ ตา หู จมูก ลิ้น กาย เหล่านี้เป็นเพียงเครื่องมือของใจเท่านั้น แต่ไม่สามารถจะเป็นภาชนะและสัมผัสสัมพันธ์ธรรมได้เหมือนใจ ใจจึงเป็นความสำคัญมาก พิสดารมาก ความสามารถมากคือใจ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ไม่สามารถ แต่ใจสามารถทั้งเห็นทั้งรู้ทั้งละทุกสิ่งทุกอย่างได้ภายในจิตใจ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ไม่สามารถสัมผัสสัมพันธ์ธรรม แต่ใจสามารถสัมผัสสัมพันธ์ได้ อวัยวะไม่สามารถจะทำตัวให้บริสุทธิ์ได้ แต่ใจสามารถทำตัวให้บริสุทธิ์ได้จากกิเลสทั้งหลาย ซึ่งเคยบีบบังคับอยู่ที่หัวใจโดยอาศัยร่างกายเป็นเครื่องมือ นี่ละขณะที่แท้จริงอยู่ที่ตรงนี้ และจะปรากฏขึ้นมาจากผู้ปฏิบัติตามแนวทางของพระพุทธเจ้า ไม่มีคำว่าล้าสมัยถ้าไม่ใช่เราเป็นคนล้าสมัยพระล้าสมัยเสียเอง ดูถูกเหยียดหยามศาสนาและทำลายตัวเองว่า ศาสนาหมดเขตหมดสมัย หรือครีหรือล้าสมัย คนนั้นคือคนครีคนล้าสมัยคนทำลายตัวเอง พร้อมกับทำลายศาสนาอันเป็นธรรมประเสริฐแก่โลกทั้งหลาย

เราเป็นคนประเภทไหนเป็นพระประเภทไหนเวลานี้ เวลาไม่ควรเวลานั้นไม่ควร นั้นแหละคือการทำลายตัวเอง เอ้า นี่นอนเสียก่อนอยู่สบายเสียก่อน เวลานี้จึงเดินจงกรมเวลานี้จึงนั่งสมาธิ นี่ละคือการทำลายตัวเอง ให้กิเลสหลอกเอา กิเลสมันมีกาลมีเวลาเมื่อไร มันบอกให้นั่งเสียก่อนให้กิเลสได้พักผ่อนหน่อย กิเลสอยู่บนหัวคนเหนื่อยจะตายไปไม่เห็นว่าเป็น กิเลสอยู่บนหัวพระกรรมฐานมันเหนื่อยจะตายแล้ว เดียวนี้ให้กิเลสได้พักผ่อนเสียหน่อยเคยมีที่ไหน กิเลสพักผ่อนบนหัวใจคนมีที่ไหน มีแต่เหยียบย่ำตลอดเวลาเราทำไม่คิด เวลาจะแกกิเลสทำไมจึงต้องหาที่พักที่ผ่อนอันเป็นกลมายาของกิเลสเข้าไป

เรียนให้รู้เรียนให้จบ มีสติธรรมปัญญาธรรมเป็นสำคัญ ศรัทธา วิริยะ เหล่านี้เป็นเครื่องหนุนเข้าไป ๆ ความอดความทนหมุนเข้าไป สติปัญญาเป็นเครื่องมืออันทันสมัยกวาดต้อนมันเข้าไป กิเลสไม่อยู่ที่ไหน อยู่ที่ใจ สั่งสมสติปัญญาขึ้นให้พอตัวแล้วพักทั้งนั้นแหละไม่ว่าครั้งพุทธกาลไม่ว่าครั้งนี้ เพราะกิเลสมีประเภทเดียวกัน ธรรมะจึงไม่จำเป็นจะต้องเปลี่ยนประเภทมาจากไหน เป็นศาสดาองค์ใหม่ขึ้นมาถึงจะทันกิเลส ธรรมะเหล่านี้พระองค์เคยปราบกิเลสราบมาแล้ว และสอนสาวกนำไปปราบกิเลสราบมาหมดแล้ว กิเลสตัวไหนจะเหนือธรรมเหล่านี้ไปได้ ถ้าไม่ยื่นด้ามดาบให้มันเสียอย่างเดียวเท่านั้น นำไปคิดชินักปฏิบัติ

มาอยู่ที่นี่ก็ปีก็เดือนแล้วก็ไม่ได้เรื่องได้ราวอะไร ผู้สอนแทบล้มแทบตายแล้ว จะให้สอนอะไรกันอีกนักหนา มองไปไหนมันขัดสายตา ฟังขัดหูอยู่ตลอด ถ้าเป็นธรรมทำไมมันขัด ก็เราสอนด้วยธรรมแท้ ๆ มองดูหมู่เพื่อนมองดูด้วยธรรมแท้ ๆ หมู่เพื่อน

ก็มาปฏิบัติธรรมแท้ ๆ ทำไมมันจึงขวางทำไมมันจึงขัด ถ้าไม่ใช่สิ่งที่ขัดที่ขวางมันมีอยู่ในนั้น ยาพิษมีอยู่ในกิริยานั้นจะเป็นอะไร จะเป็นของวิเศษวิโสมาจากไหน ถ้าเป็นของวิเศษวิโสแสดงออกมาจะขัดทำไม ก็เราหาสิ่งไม่ขัดอยู่แล้ว นี่ทำไมมันขัด ๆ อยู่ตลอด ยิ่งเหลวไหลลงไปทุกวัน ๆ นะนักปฏิบัติ ก็เลสสวมรอยอยู่ทุกระยะก็ไม่รู้ เพราะไม่มีสติจะดู

อยากให้อ่านให้เห็น สอนแทบเป็นแทบตาย หนักขนาดไหนก็ทนเอา เพราะเห็นว่าหัวใจแต่ละดวง ๆ มีคุณค่า แต่กลับปล่อยให้กิเลสเอาไปเหยียบย่ำทำลายเสียหายหมด มันก็เสียหายของผู้อบรมแนะนำสั่งสอน ทั้งตัวเองที่มุ่งมาเพื่ออรรถเพื่อธรรมก็ยังไม่รู้ว่าเสียตัวไปเพราะสิ่งเหล่านี้ทำลาย เนื่องจากกลมายาของกิเลสมันแหลมคมมากยิ่งกว่าธรรมที่จะนำไปแก้ไขชำระมัน เดี๋ยวจกรรมอยู่มันก็สวมรอยเหยียบย่ำอยู่นั้นแหละก็ไม่รู้ จิตส่งออกไปไหนไม่มีสติมันนั่นแหละคือมันลากไปแล้ว

จะเดินอยู่ก็ตาม ยืนอยู่ก็ตาม นั่งภาวนาอยู่ก็ตาม จิตไหลไปเมื่อไรก็แสดงว่ามันเอาไปแล้ว เอาไปต้มไปตุ๋นที่ไหนแล้วเราก็ไม่รู้ ถ้ากลับมาที่มาทางเอาจะแนกกับธรรมมาเหยียบย่ำทำลายธรรม ตำนานติเตียนธรรม ว่านั่งมานานแสนนานไม่เห็นได้เรื่องได้ราวอะไร ก็ไม่ได้นั่งเอาธรรมนี้ มันนั่งเอากิเลสกดคอต่างหาก แล้วจะเอาอะไรมาเป็นของวิเศษวิโส ก็มีแต่กิเลสแล้วมันวิเศษวิโสไหมละ มันชื่ออยู่บนหัวคน เจ้าของยังวาดภาพเพลินไปว่าเจ้าของนี่นั่งภาวนา ไม่ทราบว่าเป็นช่างให้กิเลสขึ้นบนตะพองเลย ให้กิเลสขึ้นเหยียบบนหัวนี่ยังไม่รู้

อ้าว คำพูดทั้งหมดนี้ให้ท่านทั้งหลายจับเอาไว้ภายในใจแล้วดำเนินไป มันจะผิดไหมที่พูดนี้ ขอให้พิสดารปัญญาให้ดีเถอะ เรื่องที่กล่าวมานี้ทั้งหมดจะกังวานอยู่ในหัวใจของท่านทั้งหลายเอง แม้ผมตายไปแล้วก็ตาม จะไม่เป็นของล้ำมัยจะไม่เป็นของนมนานอะไรเลย จะปรากฏขึ้นในปัจจุบันจิตที่ได้สัมผัสสัมพันธ์กับธรรมทั้งหลาย กับกิเลสทั้งหลายดังที่กล่าวมานี้ไม่สงสัย เพราะธรรมเป็นมัชฌิมาตลอดเวลา กิเลสเองอยู่บนหัวใจคนตลอดมา จะว่าเป็นมัชฌิมาของมันก็ได้ มีกาลมีสมัยว่าช้าว่าเร็วที่ไหน ขอให้รู้ขึ้นที่ใจเถอะมันจะกังวานขึ้นตรงนี้เอง ดังที่เคยพูดเสมอพระพุทธเจ้าปรินิพพานที่ปีที่เดือนที่ล้านปีก็ตาม ก็ล้านองค์ก็ตาม สำคัญอะไรกับตรงนั้น มันสำคัญอยู่ที่ความจริงที่กระเทือนถึงกันภายในหัวใจเรานี้เท่านั้น เมื่อความจริงได้กระเทือนในหัวใจนี้แล้วกระเทือนไปหมด ในบรรดาพระพุทธเจ้าทั้งหลายยอมรับหมดเลย นั่นมันอยู่นี่ต่างหากนี่

ให้ทำความ پاکความเพียร อย่ามาเพ่น ๆ ฟ่าน ๆ ตามศาลงศาลาไม่มีกิจมีการงานอะไร เราอยากเห็นพระเดินจกรรมด้วยความมีสติ เราอยากเห็นพระของเรา

ภavanaเอาจริงเอาจ้กกับการฆ่ากิเลส ตัวเสนียดจัญไรตัวแสบที่สุดคือกิเลสประเภทต่าง ๆ ไม่ว่าจะความโลภ ความโกรธ ความหลง ความรัก ความชัง นี่เป็นหอกเป็นหลาวทิ่มแทงหัวใจทั้งนั้น ธรรมที่มแทงที่ไหน มีมากมีน้อยเป็นความชุ่มเย็นภายในจิตใจเท่านั้น ธรรมไม่เคยเป็นข้าศึกต่อผู้ใด กิเลสต่างหากเป็นข้าศึก ทำไมเราจึงเห็นเป็นหอมเป็นหวานไปได้ ถ้าไม่ถูกกล่อมเสี้ยจนมีดมืดปิดตาเท่านั้น

เอาละพูดเพียงเท่านี้ รู้สึกเหนื่อย ๆ ชื่นมาแล้ว